۴۵

آستان قدس

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی

نام کتاب: صرف میر

مؤلف متن: میر سید شریف جرجانی   محشی:

شارح: مترجم:

تاریخ تحریر: قرن ۱۳   نوع خط: نسخ   تعداد سطر: ۱۲

موضوع: صرف   زبان: فارسی   عدد اوراق: ۴۰

طول: عرض: شمارهٔ عمومی: ۲۸۶۹۴

وقفی / خریداری: آقای احمد شهد

تاریخ وقف: آذر ۱۳۸۱   نام کاتب:

ملاحظات:
کاغذ نخودی روشن نرمی آهاری . جلد تیماج سیه

اگر کسی اعتراض کند که چرا مصنف رساله خود را مصدر ساخت ببسم الله جواب گوییم از جهة چهار چیز اول از جهة متابعت حدیث صحیح نبوی که کل امر ذی بال لم یبدء فیه ببسم الله فهو ابتر دویم از برای موافقه کلام الله مجید سیم از برای تیمن و تبرک چهارم از برای موافقه مصنفین متقدمین ❊ کلمات جمع کلمه است و کلمه در لغة بمعنی سخن گفتن است و در اصطلاح لفظیست که موضوع باشد از برای معنی مفرد اگر گویند که مصنف چرا بدانکه گفت نگفت جواب گوییم که غرض مصنف دانستن است نه خواندن اگر گویند که چرا اعلم نگفت جواب گوییم که اعلم عربیست و کتاب مصنف فارسی اگر گویند که چرا بفهم نگفت جواب گوییم که بفهم استعمال میشود در جزئیات و بدان استعمال میشود در کلیات ❊

بسم الله الرحمن الرحيم

بدان ایدك الله تعالى که کلمات لغة عرب بر سه گونه است

اسمست وفعلست وحرف اسم چون رجل وعلم

وفعل چون ضرب ودحرج وحرف چون من والى

وتصريف در لغة گردانیدن چیزیست از جائی

بجائی یا از حالی بحالی ودر اصطلاح علما عبارتست

از گردانیدن یك لفظ بسوی صیغهای مختلفه تا حاصل

شود

مثل الکلمة الثمرة و لفظ المراة و در اصطلاح

ولفظ در لغة بمعنی انداختن است

بمنفظه الانسان

قلیلا او کثیرا

چون استنفی یستنفی استنفاء وبدانکه مجموع
همزه ها که در اول فعل ماضی است همزه وصل است
که در درج کلام بیفتد و همچنین همزه ها که در اول
مصدرها این باب باشد مزید فیه ثلاثی و مزید فیه
رباعی همزه ساقط شود الا باب افعال که همزه وی
قطع است ساقط نشود در درج کلام ونه در
ماضی ونه در امر فصل بدانکه ذهب را بباء تعدیه کنی
چنین گوئی که ذهب به ذهب بهما ذهب بهم
ذهبت بها ذهب بهما ذهب بهن ذهب بك
ذهب بكما ذهب بكم ذهب بك ذهب بكما
ذهب بكن ذهب بي ذهب بنا ودر اسم مفعول
گوئی مذهوب به مذهوب بهما مذهوب بهن
وبدانکه

وبدانکه الف فاعل وسین استفعل کاه باشد
که لازم متعدی کردانند چون سار و زید وساوند
وخرج وبند واستخرجند

تمت الکتاب بعون الله
الملک الوهاب